

Rättsligt yttrande

Dnr 20KS60-4
2020-11-09

Filip Henriksen
Telefon 026-17 84 50
filip.henriksen@gavle.se

Angående motionen Utöka undantaget från EBO-lagen i Gävle kommun

Inledning

Syftet med den här promemorian är att belysa det av William Elofsson (M) och Margareta Larsson (M) upprättade förslaget i deras motion om att utöka undantaget från EBO-lagen i Gävle kommun. Motionen har ett klart och tydligt yrkande som motionärerna vill att fullmäktige ska bifalla; nämligen att *”uppdra åt Sektor Styrning och Stöd att lämna in anmälan till Migrationsverket om att hela Gävle kommun ska undantas från asylsökandes möjligheter att få dagsersättning för att bo i eget boende enligt 10 a § lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.”*

Rättsliga utgångspunkter

Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (nedan LMA) reglerar vissa former av bistånd för asylsökande. Det kan handla om rätt till sysselsättning, bistånd i form av logi, dagsersättning och särskilda bidrag. En utlänning som på egen hand ordnar bostad inom en viss del av en kommun som anses ha sociala och ekonomiska utmaningar förlorar sin rätt till dagsersättning (10 a § 1 st. LMA). I bestämmelsens andra stycke finns ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om vilka delar av en kommun som ska anses ha sociala och ekonomiska utmaningar samt en möjlighet för en kommun att, i ett *anmälningsförfarande*, ange vilka av kommundelarna som ska omfattas av första stycket. Riksdagens bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter återfinns i regeringens *förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.* (nedan FMA). Enligt 7 a § kan de kommuner som anges i bilaga 1 till *förordning (2018:151) om statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden* anmäla till Migrationsverket att en eller flera delar av kommunen ska anges i en av Migrationsverket tillhandahållen förteckning (Jfr. 7 c § 1 st. FMA). Innan en kommun gör en anmälan enligt 7 b § LMF ska kommunen inhämta ett yttrande från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska yttra sig över den eller de områden som kommunen avser att anmäla. För det fall Länsstyrelsen anser att det står klart att det inte är motiverat att en del av kommunen anmäls, ska Länsstyrelsen invända mot detta i yttrandet.¹ En anmälan

från en kommun får därefter inte innehålla en sådan del av kommunen som omfattas av Länsstyrelsens invändning.² Enligt 11 a § LMF får Länsstyrelsens ställningstagande i det yttrande de ska avge enligt 7 b § 2 st. inte överklagas.

Motivuttalanden

Den så kallade "EBO-lagen" är formellt *lag (2019:1204) om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl* där en ny paragraf infördes i LMA (10 a §). Av lagtexten är det tydligt lagstiftaren inte tänkt sig att en hel kommun ska kunna undantas. Lagtexten använder begreppet "i en del av en kommun". Områdena ska vara tydligt avgränsade och till exempel avse stadsdelar, stadsdelsområden, primärområden eller kvarter. Ett sätt att tydliggöra ett områdes avgränsning är att ange vilka postnummer som området inbegriper.³ Regeringen uttalande också det ska handla om *områden* som kan anses ha socioekonomiska utmaningar. *Området* ska vara så snävt som möjligt och inte innefatta fler områden än vad som är meningsfullt och ändamålsenligt.⁴ I promemorian, som låg till grund för lagstiftningsärendet, uttalades att kommunerna förutsätts veta vilka områden inom dess geografiska område som kan bli aktuella. Samtidigt förutsätts det, enligt promemorian, att kommunen *endast* anger de områden där antalet asylsökande som har ordnat eget boende har bäring på de socioekonomiska utmaningar som området står inför. Områdena ska vara tydligt avgränsade och promemorian ger exempelvis förslag på att begränsa sig till stadsdelar. Endast i rena undantagsfall bör en kommun ange en hel tätort.⁵ Även i den statliga utredningen som lågt till grund för regeringens proposition uttalas att det är vissa områden som avses. Utredningen nämner exempelvis områden som av Polismyndigheten har bedömts vara särskilt utsatta områden.⁶

Bedömning av motionen

Motiven till lagstiftningen är väldigt tydliga. En kommun kan anmäla att vissa delar av kommunens geografiska områden är socioekonomiskt utsatta och därmed bör tillföras den förteckning som Migrationsverket tillhandahåller. Förarbetsuttalandena ger på intet sätt något uttryck för att en kommun ska anmäla hela sitt geografiska område. Den öppning som finns är att en viss tätort, i rena undantagsfall, bör kunna anmälas

¹ Tidigare gällde att Länsstyrelsen enbart skulle ges tillfälle att yttra sig, innan kommunen lämnade in sin anmälan till Migrationsverket. I anledning av att ett par kommuner valt att undanta hela kommunens geografiska område har regeringen gett Länsstyrelsen en möjlighet att lämna invändningar mot en kommuns anmälan. Jfr. förordning [2019:1205] om ändring i förordning [1994:361] om mottagande av asylsökande.

² En anmälan som ändå innehåller en sådan del av en kommun, där Länsstyrelsen meddelat en invändning, torde dock ändå behöva förtecknas av Migrationsverket. Det finns ingen bestämmelse i förordningen som ger Migrationsverket något mandat att överpröva ett av kommunens anmälda områden. Ett sådant agerande av en kommun skulle vara uppenbart rättsstridigt, även om det formellt inte ser ut att kunna angripas.

³ Prop. 2019/20:10 s. 26.

⁴ A. prop. s. 11.

⁵ Justitiedepartementet, Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande, s. 15.

⁶ SOU 2018:22 s. 311-312.

till Migrationsverket.⁷ Om det inte finns ytterst starka skäl, med stöd av de motiv som finns till nu berörd lagstiftning, att anmäla hela Gävle kommuns geografiska område bör motionen avslås. Det får anses problematiskt ur ett konstitutionellt perspektiv om en kommun på ett uppenbart sätt utnyttjar en lagstiftning, för att man formellt sätt kan, samtidigt som detta sker i strid med intentionerna för den aktuella lagstiftningen i fråga.

Filip Henriksen
Jurist/Utredare
Sektor Styrning och stöd

⁷ Det bör noteras att regeringen inte syns dela denna bedömning, eftersom den inte återfinns i propositionen.